



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 344/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. mája 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], Spolková republika Nemecko, zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 478/2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. januára 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“),

ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 478/2015 (ďalej aj „označené konanie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka 4. novembra 2015 podala na okresnom súde návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Predmetné konanie je vedené okresným súdom pod sp. zn. 3 C 478/2015. Sťažovateľka zvýraznila to, že predmet konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 3 C 478/2015 *„patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov“*, pričom dôsledkom postupu okresného súdu v označenom konaní je skutočnosť, že toto konanie nebolo dosiaľ *„... právoplatne skončené a nebolo v ňom doteraz vydané ani jedno meritórne rozhodnutie.“*. Naopak sťažovateľka je presvedčená o tom, že *„... konanie Okresného súdu Bardejov nesmeruje k odstráneniu jej právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu sporu, ale súd svojim neefektívnym postupom konanie nedôvodne predlžuje a oddŕaľuje tým poskytnutie právnej istoty rozhodnutej veci sťažovateľke. Neprimeraná dĺžka konania pritom nie je odôvodnená právnou a ani faktickou zložitou veci alebo správaním sťažovateľky.“*. V nadväznosti na uvedené poukázala aj na to, že *„... už prvotný nesprávny postup Okresného súdu Bardejov vo vzťahu k súdnemu poplatku v podobe nezistenia, že súdny poplatok bol zo strany sťažovateľky zaplatený riadne a včas, vyústil do zbytočných prieťahov v trvaní takmer 3 mesiacov, keďže sťažovateľka ešte dňa 13. 11. 2015 zadala príkaz na prevod sumy 99,50 € z jej bankového účtu za účelom úhrady súdneho poplatku vo výške 99,50 €, v dôsledku čoho musela byť predmetná úhrada pripísaná na účet súdu v stanovenej 10-dňovej lehote, t. j. do dňa 19. 11. 2015, a nepochybne aj pred vydaním uznesenia Okresného súdu Bardejov sp. zn. 3C/478/2015 zo dňa 9. 12. 2015, ktorým bolo rozhodnuté tak, že súd konanie zastavuje z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, kde v odôvodnení tohto uznesenia sa konštatuje, že súdny poplatok nebol zaplatený do dnešného dňa. t. j. dňa 9. 12. 2015.“*

Za ďalšie zbytočné prietahy je potrebné považovať to, že Okresný súd Bardejov nariadil prvé pojednávanie až na deň 13. 10. 2016, teda po uplynutí doby takmer 11 mesiacov od začatia konania.

Najvýraznejším zbytočným prietahom sa javí to, že Okresný súd Bardejov ani po dobu viac ako 2 rokov nebol schopný nariadiť znalecké dokazovanie na stanovenie všeobecnej hodnoty predmetných nehnuteľností, bez čoho nie je možné vykonávať úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci.“.

3. V petite podanej sťažnosti sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľky

- na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR, a

- na prejednanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

bolo postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3C/478/2015 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3C7478/2015 konal bez prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Bardejov pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadostučinenie vo výške 3 500 €.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (II. ÚS 55/98), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

7. Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo

rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

8. Ústavný súd vo svojej judikatúre súvisiacej s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru opakovane konštatuje, že nie každý zistený prierah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 27/02, I. ÚS 66/02, III. ÚS 199/02, I. ÚS 61/03, I. ÚS 92/03, I. ÚS 154/03, I. ÚS 197/03, I. ÚS 35/04, I. ÚS 38/04, IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 221/05, III. ÚS 372/09). Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 35/01, I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, III. ÚS 59/05, III. ÚS 103/05). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01). V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prierahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prierahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, alebo konanie ako celok zodpovedá dobou svojho trvania takému času, v ktorom je možné jeho uzavretie spravidla očakávať (porov. rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Libanský proti Českej republike či Králíček proti Českej republike), nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01, III. ÚS 30/03, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhovelo (I. ÚS 11/00), alebo ho

odmietol ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 17/01, I. ÚS 57/01, I. ÚS 27/02, III. ÚS 199/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 35/04, I. ÚS 38/04, IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

9.1 Z obsahu sťažovateľkou podanej sťažnosti je zrejmé, že napadnuté konanie trvá od podania návrhu okresnému súdu 4. novembra 2015 do času podania sťažnosti ústavnému súdu 29. januára 2018 dva roky a tri mesiace. Z prehľadu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní vyplývajúcich z obsahu sťažovateľkou podanej sťažnosti vyplýva, že tento nebol nečinný, keďže vo veci nariadil celkovo päť pojednávaní, z ktorých uskutočnil tri pojednávania, pričom pred prvým pojednávaním sa vo veci snažil aj o zmier medzi stranami konania. Okresný súd v predmetnej veci vydal celkovo tri uznesenia, a to sp. zn. 3 C 478/2015 z 15. januára 2016 (podanie sťažovateľky doručené okresnému súdu 4. novembra 2015), ktorým rozhodol o zrušení uznesenia sp. zn. 3 C 478/2015 z 9. decembra 2015, ktorým bolo rozhodnuté o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, a teda okresný súd sám napravil svoje pochybenie a vyriešil otázku zaplatenia súdneho poplatku, ďalej uznesenie sp. zn. 3 C 478/2015 zo 7. septembra 2017, ktorým bola sťažovateľke a žalovanému uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, a uznesenie sp. zn. 3 C 478/2015 z 11. decembra 2017, ktorým bolo rozhodnuté o zamietnutí sťažnosti žalovaného proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 C 478/2015 zo 7. septembra 2017.

9.2 S ohľadom na úkony okresného súdu vykonané v označenom konaní, ako aj s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania, ktoré do času podania sťažnosti ústavnému súdu trvá dva roky a tri mesiace, nemožno vysloviť záver o zjavne neprimeranej dĺžke súdneho konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 3 C 478/2015 a v dôsledku uvedeného po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť záver o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

10. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dva až tri roky v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

12.1 Ústavný súd ďalej poukazuje na svoje viaceré rozhodnutia (I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05, I. ÚS 56/08), v ktorých vyslovil názor, že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označený právny prostriedok, ktorý má podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom takéto dôvody v danej veci sťažovateľka neuviedla a ani ústavný súd ich nezistil.

12.2 Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „*Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...*“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „*Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.*“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

13. Vo svojej judikatúre z ostatného obdobia ústavný súd s prihliadnutím aj na aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ištván, Ištvánová proti Slovenskej republike, Bednár proti Slovenskej republike) v zásade už netrvá na požiadavke využitia prostriedkov nápravy v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch na orgáne štátnej správy dotknutého súdu, ale len v prípadoch, keď dĺžka napadnutého konania v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu je už *prima facie* zjavne neprimeraná (IV. ÚS 26/2012, IV. ÚS 93/2012), čo však v konkrétnych okolnostiach vo veci sťažovateľky nemožno bez ďalšieho tvrdiť.

14. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka sťažnosť na prietahy podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch v napadnutom konaní dosiaľ nepodala, čím nevyužila tento prostriedok nápravy, ústavný súd vyhodnotil jej sťažnosť zároveň aj ako neprípustnú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

15. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

16. Ústavný súd záverom pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľka v tejto veci za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania dochádzalo k zbytočným priet'ahom, predložila ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2018